

**Kolding
Kommune**
en del af trekantområdet

Sammen designer vi livet

Årsrapport 2022

for Kolding Kommunes indsats for

biodiversitet

Indholdsfortegnelse

04 / Baggrund

05 / Indsatsen i 2022

- Overordnet
- Naturen på land
- Naturen i vandløbene
- Naturen i havet
- Formidling

10 / Status ultimo 2022 – Data indikatorer for indsatsen

- Bevare det uerstattelige
  - Overvågning af beskyttet natur
  - Kortlægning af værdifulde levesteder i skov inden for kerneområderne for biodiversitet
  - Information og samarbejde med lodsejerne om værdifuld beskyttet natur
  - Information og samarbejde med lodsejerne om naturmæssigt værdifuld skov i kerneområderne for biodiversitet
  - Information og samarbejde med lodsejerne om naturmæssigt værdifulde vandløb
- Give naturen mere plads
  - Øge arealet med beskyttet natur

16 / Status – Artsovervågning

- Basisdata for evalueringsmål om artsovervågning

18 / Bilag - Indsatsen i årets løb

- Samlet oversigt over tiltag gennemført og iværksat i årets løb

Årsrapport 2022 for Kolding Kommunes indsats for biodiversitet

Baggrund

Kolding Kommune vedtog i 2022 en biodiversitetsstrategi. Strategiens vision er, at vi vil standse tabet af biodiversitet. Vi vil vende biodiversitetstab til biodiversitetsfremgang, og vi vil sikre de vigtigste levesteder mod ødelægelse og forringelse – også på langt sigt.

Biodiversitetsstrategiens vigtigste mål – sikring af de mest værdifulde levesteder, mere plads til naturen og særlig prioritering af de større, biologiske kerneområder i kommunen – er ligeledes langsigtede mål i kommunens bæredygtighedsstrategi.

Kommunen har med vedtagelsen af biodiversitetsstrategien forpligtiget sig til at offentliggøre en række data for, hvordan det går med indsatserne. Data i denne første årsrapport markerer status pr. udgangen af 2022 og fungerer som baseline frem mod 2030.

Den vedtagne biodiversitetsstrategi kan ses her: www.kolding.dk/biodiversitet

Moseperlemorsommerfugl – Den sjældne Moseperlemorsommerfugl findes i højmosen Svanemose syd for Kolding. Artens larver lever på tranebær, en plante, der kun forekommer i våde, lysåbne områder hvor tørvemos dominerer. Arten er i tilbagegang på nationalt plan og vurderet sårbar (VU) i den seneste danske rødlistevurdering.

Indsatsen i 2022

Overordnet

Byrådet afsatte med vedtagelsen af budget 2023 i efteråret 2022 midler til, at kommunen fra 2023 og ud i årene kan arbejde målrettet med indsatser til implementering af biodiversitetsstrategiens mål vedrørende bl.a. vandløb, havmiljøet, skovene og de beskyttede naturområder.

Der er derfor pr. 1. januar 2023 ansat en biodiversitetskoordinator i By- og Udviklingsforvaltningen, som skal være med til at drive

indsatsen med implementeringen af strategien og søge fondsmidler til projekter der skal udlægge mere ny natur samt sikre nogle af de mest værdifulde levesteder i Kolding Kommune.

Over de næste par sider beskrives de vigtigste indsatser, som kommunen har iværksat og gennemført i årets løb for at arbejde for at gennemføre biodiversitetsstrategiens mål og standse tabet af biodiversitet. En mere uddybende liste over indsatserne kan ses i bilaget.

Øverst

Plettet gøgeurt vokser på et af kommunens mest artsrige overdrev ved Grønninghoved tæt ved Skamling. Kommunen har i 2022 sørget for genetablering af hegn og kreaturafgræsning på arealet, som har været under tilgroning i årene op til 2021, hvor det blev købt af kommunen. Området huser desuden en lang række andre sjældne arter, blandt andet kommunens eneste bestand af gulblomme samt skovgøgelilje, almindelig månerude, vårstar og kambregne.

Nederst

Kolding Kommune har besluttet at gå videre med et justeret undersøgelsesområde for fredning af Marielund området. Marielund Skov er et af kommunens kerneområder for biodiversitet på grund af forekomsten af en række meget sjældne svampe – blandt andet cortinarius koldingensis, en art der hidtil kun er fundet her i skoven og derfor er opkaldt efter findestedet. Fredningen og en fremtidig plejeplan for området skal blandt andet sikre skovens biodiversitet, herunder de sjældne svampe.

Naturen på land

Kommunen har i 2022 færdiggjort og offentliggjort tilstandsvurderingen af de beskyttede naturarealer, et af biodiversitetsstrategiens konkrete mål. Der er således gennemført feltregistrering minimum én gang af alle de beskyttede naturarealer i kommunen med undtagelse af søer, og naturværdien er vurderet for de enkelte arealer.

Tilstandsvurderingen af den beskyttede natur i kommunen er med til at give et overblik over, hvor de mest værdifulde levesteder i den beskyttede natur findes.

I 2022 er der desuden sikret naturfremmende pleje i form af afgræsning på ca 38 hektar beskyttede naturarealer fordelt på 10 forskellige projektområder af overvejende god naturværdi. Indsatsen understøtter målet om at sikre de mest værdifulde levesteder i beskyttet natur via dialog og frivillige aftaler.

I strategien er ligeledes konkrete mål om at sikre de mest værdifulde levesteder i de kommunalt ejede områder i Marielundskoven samt videreføre af arbejdet med Marielundfredningen.

Byrådet godkendte den 20. december 2022 et udvidet undersøgelsesområde for fredningen, som inkluderer Marielundkilen, herunder den romantiske have omkring Marielundsøen og den østlige del af golfbanen, Kolding og Bramdrup skove.

Desuden medtages også de grønne arealer, som skal skabe forbindelse til Lilballe skov, såfremt de pågældende lodsejere ønsker at være med.

Se også mere uddybende liste over indsatserne i bilaget.

Naturen i vandløbene

Kommunen har i 2022 fortsat arbejdet med at revidere samtlige regulativer for offentlige vandløb i kommunen.

Det er et vigtigt mål i biodiversitetsstrategien at bevare og sikre de gode fysiske forhold og levevilkår i de vandløbsstrækninger, som har høj naturkvalitet, idet vedligeholdelsen af disse vandløb derfor bør begrænses mest muligt. Det er desuden et mål at skabe flere levesteder i vandløb ved at ekstensivere vandløbsvedligeholdelsen dér, hvor det er muligt i forhold til afvandingen af omkringliggende arealer.

Disse mål søges opfyldt i regi af det fortløbende arbejde med regulativrevisionen, som består i at fastsætte vedligeholdelsesbestemmelser, der sikrer, at vedligeholdelsen sker så skånsomt som muligt og alene har et omfang, der har væsentlig betydning for vandløbets vandføringsevne og de omkringliggende arealer.

I 2022 har kommunen desuden gennemført 6 vandløbsrestaureringsprojekter, hvor naturlige forhold er genskabt og spærringer i vandløb fjernet: Efter statens vandområdeplaner er der fjernet én spærring i Vejstruprød Bæk med genskabelse af passage for fisk og smådyr til 1 km vandløb.

Der er desuden genåbnet 400 m rørlagt vandløb og i alt 1100 m vandløb er blevet forbedret ved udlægning af sten og etablering af gydepladser for fisk, bl.a. i Åkær å, hvor indsatsen er sket i samarbejde med Kolding Sportsfiskerforening.

Der er ikke gennemført egentlige effektmålinger endnu.

Se også mere uddybende liste over indsatserne i bilaget.

Øverst

For første gang i over 100 år har fisk og smådyr nu uhindret adgang til den øvre del af Vejstruprød Bæk. Det åbne vandløb, i venstre side af billedet, er gravet igennem banedæmningen og løber nu uden om den rørlagte strækning under banedæmningen. I det nye åbne vandløb er der udlagt sten til gavn for smådyr og fisk og der er lavet gydepladser for ørred. I starten af 2023 er der talt 24 nye gydepladser på den opstrøms strækning, som nu er åben for ørrederne i og med at spærringen er fjernet.

Nederst

I Åkær Å er der lavet et nyt lavvandet stryg med sten og grus. Det nye stryg giver ørrederne bedre muligheder for at gyde deres æg i vandløbet. Projektet er udført i et samarbejde mellem Kolding Sportsfiskerforening og Kolding Kommune.

Naturen i havet

Kommunen har i 2022 opsat i alt 18 biohuts (fiskebørnehaver) i Kolding Havn og Fjord for at skabe beskyttede levesteder for fiskeyngel. Der er desuden udplantet i alt 1 hektar ålegræs, fordelt på to projektområder.

Kolding Kommunes såkaldte "Stenbank", som indsamler natursten, herunder marksten til udlægning som nye stenrev, har desuden opnået tilladelse til anlæg af et formidlingsrev ved Løverodde. Revet vil blive udlagt i 2023. Stenbanken opnåede i 2022 også tilladelse til anlæg af et stenrev ved Gl. Ålbo. Det er endnu ikke planlagt, hvornår dette stenrev vil blive etableret.

Tiltagene skal understøtte strategiens mål om at skabe nye levesteder i Lillebælt og Kolding Fjord.

Kommunen arbejder desuden på at reducere næringstilførslen til havmiljøet via 3 igangværende vådområdeprojekter ved Kurkmose, Fiskebæk Kær og Tågerup enge.

Se også mere uddybende liste over indsatsene i bilaget.

Formidling

Kommunen har i 2022 afholdt 37 arrangementer og naturture med formidling af biodiversitet i havet og på land samt inspiration til, hvordan interesserede selv kan være med til at gøre en indsats.

Der er tale om arrangementer afholdt af Naturpark Lillebælt, Vild med Vilje arrangementer samt øvrige naturformidlingsevents. Hertil kommer arrangementer afviklet af Naturskolen, interesseorganisationer og private

Der er desuden etableret nye stier og infoskilte om natur og birkemus i Hylkedal og udarbejdet 20 mindre publikationer om biodiversitet og biodiversitetsfremmende indsats.

Tiltagene understøtter målene om at gøre naturen nærværende og stille viden og inspiration til rådighed i strategiens indsatsområde om at øge forståelsen for biodiversitet.

Se også mere uddybende liste over indsatsene i bilaget.

Kolding Kommune udplantede i foråret 2022 to testarealer med ålegræs - ét øst for Rebæk i Kolding fjord og ét udford Skibelund i tilknytning til et af de nye stenrev, som blev etableret som et led i EU Life kystfugleprojektet "Better Birdlife" i 2021.

Ålegræs er en vigtig biotop i det kystnære farvand, som leve- og opvækstområde for fiskeyngel og smådyr.

SDU vil overvåge åle-græsset i et forskningsprojekt.

Højre
Undervisningsforløb for skoleklasser om livet i Lillebælt – her en 5. klasse på opdagelse ved Houens Odde

Nedenfor
Offentligt arrangement ved Marina Syd med formidling af livet på det lave vand i Naturpark Lillebælt

Status ultimo 2022 – Data indikatorer for indsatsen

Bevaring af det uerstattelige

For at få data-indikatorer for, hvordan fremdriften er for målene om sikring af de mest værdifulde levesteder for sjældne og truede arter, er det nødvendigt at tage udgangspunkt i eksisterende datasæt, for at dataarbejdet ikke skal blive for omfattende. Den konkrete indsats vil kunne involvere arealer ud over dem, som indgår i de valgte datasæt, men hvor kommunen har viden om forekomst af sjældne arter og værdifulde levesteder for disse.

Overvågning af beskyttet natur

Mål:

Kommunen fører tilsyn med den beskyttede natur og varetager såvel administration efter naturbeskyttelseslovens § 3 samt opgaven med at facilitere sikring af naturværdierne. Opdaterede besigtigelsesdata er væsentlige for begge opgaver. Der er 3565 ha beskyttet natur registreret i Kolding Kommune.

Kommunen prioriterer genbesigtigelser af de beskyttede naturarealer, som har den højeste naturværdi (I eller II på en skala fra I til V, hvor I er bedst). Der er tale om et løbende tilsyn, idet kommunen har en målsætning om at sikre naturværdierne på disse arealer gennem både pleje og administration. Desuden er det svært for lodsejerne at opnå tilskud til den nødvendige afgræsning af arealerne, hvis besigtigelsesdata er over 10 år gamle. Der er 748 ha af de beskyttede naturarealer, som er vurderet til naturværdi I og II.

Status:

Der foreligger besigtigelsesdata for 87% af arealet med beskyttet natur. Kommunen har valgt ikke at besigtige beskyttede søer, som udgør størstedelen af de ubesigtigede arealer. De beskyttede søer er i stedet i 2022 blevet gennemgået på luffotos.

16% af arealerne med høj eller god naturværdi (I og II) er blevet genbesigtiget siden 2020.

Kortlægning af værdifulde levesteder i skov inden for kerneområderne for biodiversitet

Mål:

Kommunen har en målsætning om at kortlægge de mest værdifulde levesteder i skov i kerneområderne for biodiversitet. Der tages datamæssigt udgangspunkt i Miljøstyrelsens udpegning af potentielt ammoniakfølsom skov inden for kommunens kerneområder for biodiversitet samt statens skovarealer i Fovslet Skov samt Stenderup Midt- og Nørreskov. Dette areal udgør 3869 ha.

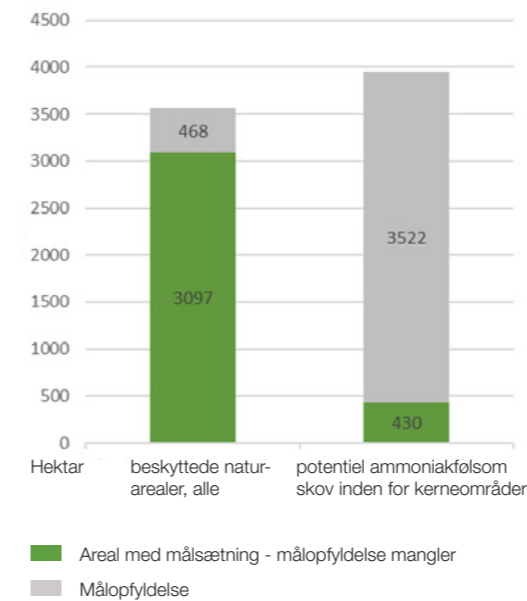
Status:

11% af arealet er blevet kortlagt for sjældne arter og levesteder.

Kolding Kommune har fået kortlagt arter og levesteder i Marielund og Bramdrup skove, disse data er dog fra 2013. Desuden er udført kortlægning af arter og levesteder på et mindre privat skovareal i Skelbækdalen ved Vester Nebel Ådal. Staten har udført en basisline-kortlægning for urørt skov for de ca. 340 ha, som er udlagt til urørt skov 2018-2020 i Stenderup Nørre- og Midtskov.

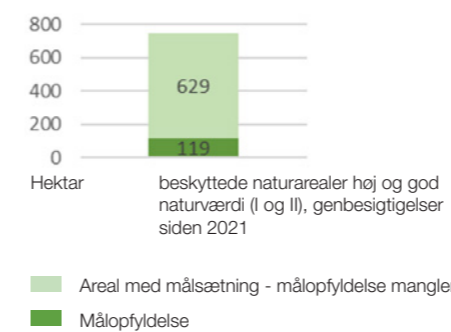
Der er ikke foretaget samlet screening af arealerne med potentiel ammoniakfølsom skov. Staten har primo 2023 meldt ud, at Miljøstyrelsen vil iværksætte kortlægning af visse private skovområder med start fra 2023. Kommunen afventer derfor mere information herom. Se figurer for overvågning på næste side

Kortlægning og overvågning af værdifulde levesteder

Status for målsætning om kortlægning og overvågning af værdifulde levesteder, se uddybende forklaring i afsnittets tekstdel.

Opdatering af besigtigelsesdata

Status for opdatering af besigtigelsesdata for de mest værdifulde levesteder i beskyttet natur.

Information og samarbejde med lods- ejerne om værdifuld beskyttet natur

Mål:

Et nøglemål i kommunens biodiversitetsstrategi er at kontakte alle lodsejere med værdifulde levesteder i beskyttet natur inden for kommunens kerneområder for biodiversitet med henblik på at sikre hensigtsmæssig pleje - dvs. for de lysåbne naturtypers vedkommende ekstensiv afgræsning, gerne med græsning fordelt over hele året. Der vil blive taget udgangspunkt i de 748 ha af de beskyttede naturarealer, som er vurderet til naturværdi I og II.

Status:

Der er ikke foretaget systematisk kontakt af lodsejere med særligt værdifulde levesteder i beskyttet natur. (Kommunen har dog et løbende samarbejde med enkelte lodsejere i forbindelse med eksisterende naturplejeprojekter.)

Der foreligger endnu ikke et overblik over, hvor stor en andel af de særligt værdifulde levesteder i beskyttet natur, som bliver plejet hensigtsmæssigt jf. ovenstående.

Information og samarbejde med lods- ejerne om naturmæssigt værdifuld skov i kerneområderne for biodiversitet

Mål:

Det er kommunens målsætning at sikre de mest værdifulde levesteder i skov i kerneområderne for biodiversitet, ved at kontakte lodsejerne med henblik på sikring af disse levesteder gennem dialog, frivillige aftaler og evt. økonomisk kompensation. Der vil blive taget udgangspunkt i skovområder med høj koncentration af rødlistede arter inden for kerneområderne for biodiversitet, såsom Viuf Skov, Stenderup Nørreskov og –Midtskov. Screening og kortlægning af potentiel ammoniakfølsom skov vil bidrage til at lokalisere øvrige værdifulde levesteder i skov inden for kerneområderne.

Status:

Der er ikke foretaget systematisk kontakt af lodsejere med særligt værdifulde levesteder i skov.

Staten har udpeget ca. 340 ha af den del af Stenderup Nørre- og Midtskov, som vender ud mod kysten, til urørt skov i 2018-2020. Den øvrige del af de to skovområder samt et areal i Fovslet Skov er ligeledes udpeget i 2021, men under en aftale, som tillader fortsat salg af hjemmehørende træ frem mod 2026 af hensyn til de danske savværker. Miljøstyrelsen har desuden givet tilsagn til urørt skov på i alt 1,7 ha skov ved Truds Å ved Vester Nebel ådal.

Information og samarbejde med lodsej- erne om naturmæssigt værdifulde vandløb

Mål:

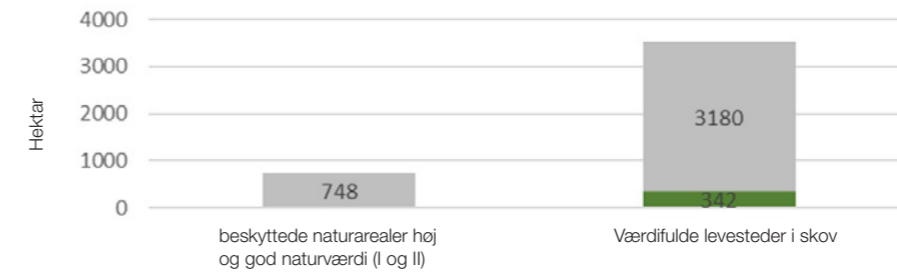
Det er kommunens målsætning at kontakte alle lodsejere langs med værdifulde levesteder i vandløb, med henblik på at sikre beskyttelsen af disse gennem dialog.

Der vil blive taget udgangspunkt i de 141 km vandløbsstrækninger, som Miljøstyrelsen senest har kortlagt med høj økologisk tilstand for fisk og / eller smådyr. (MiljøGIS – basisanalyse 2021-2027, Miljøstyrelsen)

Status:

Der er ikke foretaget systematisk kontakt af lodsejere med særligt værdifulde levesteder i vandløb.

Dialog og samarbejde med lodsejere om sikring af værdifulde levesteder

■ Areal med målsætning - målopfyldelse mangler / ukendt
■ Målopfyldelse, kontakt (0)
■ Målopfyldelse, pleje og arealanvendelse

■ Vandløbsstrækninger med målsætning - målopfyldelse mangler
■ Målopfyldelse, kontakt (0)

Status for målsætninger om information og samarbejde med lodsejere om sikring af værdifulde levesteder.
Se uddybende forklaring i afsnittets tekstdel.

Give naturen mere plads

Øge arealet med beskyttet natur

Mål:

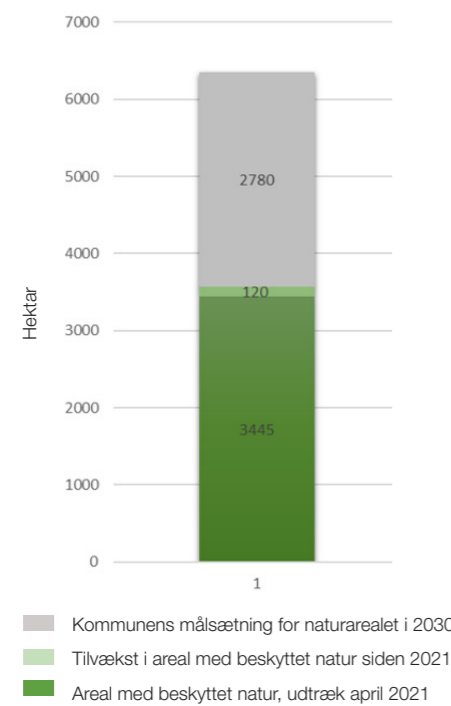
Kommunen har en målsætning om at arbejde for på sigt at udlægge mindst 2.780 hektar jord til natur, så andelen af beskyttet natur som minimum kommer op på landsgennemsnittet på 10,3% og der skabes store, sammenhængende kerneområder for biodiversitet. De arealer, som lægges ud til ny natur, skal udlægges varigt.

Status:

Arealet med beskyttet natur er november 2022 opgjort til 3565 ha, svarende til 5,9% af kommunens areal.

Der har været en tilvækst på 120 ha beskyttet natur siden opgørelsen i 2021 i forbindelse med udarbejdelsen af kommunens biodiversitetsstrategi. Tilvæksten skyldes opdatering af registreringen af beskyttet natur i forbindelse med kommunens tilsynopgave. Der er udlagt 5 ha til ny natur siden 2021, udlagt i kerneområde Hylkedal.

Udvikling i arealet med beskyttet natur

Status for kommunens målsætning om at nå op på i alt 6225 hektar beskyttet natur, svarende til 10,3%. I dag udgør beskyttet natur 5,9% af kommunens areal.

Øverst, til venstre
Vester nebel Å

Øverst, til højre
Langøret flagermus

Nederst, til højre
Afgræsset naturområde i Kolding Ådal

Forrige side
Bolleblåfugl en sjælden sommerfugl,
hvis larver lever på tranebær og mosebølle

Status – artsovervågning

Det er ikke muligt at give et overblik over, hvordan det går med alle sjældne og truede arter i kommunen – et sådant overvågningsprojekt ville være uoverskueligt ressourcekrævende. Derfor har kommunen i stedet valgt årligt at følge op på, hvordan det går med de indsats-er, der skal til for at nå biodiversitetsstrategiens vigtigste målsætninger (se strategiens evalueringsafsnit.)

Der er dog også sat enkelte mål, som involverer overvågning af arter: Således skal der inden udgangen af 2030 offentliggøres:

- Undersøgelse af, hvordan bestanden af løvfrø klarer sig i kommunen.
- Undersøgelse af, hvordan bestanden af smerling klarer sig i Kolding Å systemet.
- Undersøgelse af, hvordan de sjældne svampe klarer sig i Marielundskoven.

Der skal desuden laves effektundersøgelser af kommunale naturplejeprojekter efter biodiversitetsstrategien.

Basisdata

Der er tidligere udført undersøgelse af løvfrøbestanden i kommunen i 2009 og 2019. Undersøgelsen viste, at bestanden er gået kraftigt tilbage den sydlige del af kommunen i perioden. Bestanden er dog stabil i den nordlige del af kommunen ved Viuf.

Kommunen fik ligeledes tilbage i 2013 udført en undersøgelse af de sjældne svampe i Marielund med en artsliste og kort over forekomsten af disse.

Disse undersøgelsesrapporter, samt andre undersøgelser af sjældne arter kan ses på kommunens hjemmeside:
www.kolding.dk/biodiversitet.

Generelle data fra artsfund, besigtigelser mv. kan desuden ses på
www.arter.dk
www.areainfo.dk
www.naturbasen.dk

Øverst, til venstre
Tvepibet Lobelia

Øverst, til højre
Ved Viuf Skov findes en stor bestand af løvfrøer.

Midt, til højre
Smerlingen findes kun ganske få steder i Danmark bl.a. i Kolding Å.

Nederst, til højre
Den sjældne og giftige Satans Rørhat findes i Marielund skoven.

Bilag - Indsatsen i årets løb

Nedenstående er en oversigt over, hvilke tiltag kommunen har iværksat og gennemført i årets løb, for at nå biodiversitetsstrategiens mål.

Målene er opdelt under nedenstående indsatsområder:

- 1 – sikre det uerstattelige
- 2 – give naturen mere plads
- 3 – sikre naturlige processer
- 4 – øge forståelsen for biodiversitet

Naturen på land	Indsatser i 2022	Indsatsområde			
		1	2	3	4
	Gennemførte tiltag:				
	Tilstandsvurdering af beskyttede naturarealer Tilstandsvurderingen af beskyttede naturarealer i kommunen jf. kommunens Naturkvalitetsplan er færdiggjort og offentliggjort. Disse data lokaliserer, sammen med registreringer af rødlistearter, de mest værdifulde levesteder i den lysåbne natur, som kommunen skal arbejde for at sikre.	x			
	Tilsyn med beskyttede søer Der er foretaget luftfotogennemgang af alle beskyttede søer i kommunen som et led i kommunens tilsyn med beskyttet natur.	x			
	Naturpleje ved Donsøerne Etablering og sikring af afgræsning på knap 8 ha overdrev og mose af god til moderat naturværdi fordelt på 3 projekter; to ved Søndersø og ét ved Nørresø. Projekterne er udført i samarbejde med 3 private lodsejere og 3 lokale dyreholdere.	x		x	
	Naturpleje af værdifuldt overdrev ved Grønninghoved, Skamling Hegning og genetablering af afgræsning på et ca 7 ha stort naturareal med overdrev og eng af høj og god naturværdi. Arealet er købt af kommunen i 2021, og hegningen er sket med tilskud fra EU landdistriktmidlerne.	x		x	
	Naturpleje af fattigkær ved Svanemosen Sikring af afgræsning og genetablering af hegn på ca. 3 ha eng/fattigkær af god naturværdi ved den nordlige del af Svanemosen. Projektet er sket i samarbejde med den private lodsejer og en lokal dyreholder.	x		x	
	Naturpleje i Marielund-kilen Renovering af hegn og etablering af kreaturafgræsning på knap 5 ha kommunalt ejet eng og overdrev af god til moderat naturkvalitet ved Komarksbuskene i Marielund-kilen.	x		x	

Naturpleje i Hylkedal Etablering og sikring af afgræsning på ca. 12 ha overdrev, enge og moser af god til ringe naturværdi i Hylkedal, fordelt på to projekter ved henholdsvis Hylkedalsvej og Kildeparken. På nogle af arealerne var tilgroning fremskredet, og der er foretaget rydning af vedopvækst. Kommunen har købt to arealer på tilsammen 7 ha for at sikre området naturværdier, heraf er 2 ha ikke-beskyttet areal nu udlagt til ny natur. Tiltagene er gennemført i forbindelse med klimaprojekt i Hylkedalen og omfatter både kommunale og private arealer.	x	x	x	
Bekæmpelse af rynket rose ved Stenderup Hage Rydning af rynket rose og etablering af afgræsning med geder på ca. 1 ha strandeng med forekomst af en række sjældne arter (bl.a. strandmandstro og udspilet star) ved Stenderuphage i Natura 2000 området Lillebælt.	x		x	
Naturpleje ved Dollerup Sø Genetablering af hegn på ca. 1 ha kommunalt, kreaturgræsset overdrev nord for Dollerup Sø, inklusive medhegning af ca. 1 ha privat ejet, ikke-beskyttet naboareal.	x	x	x	
Iværksatte tiltag:				
Svanemosen Kommunen har i samarbejde med Naturstyrelsen Trekantområdet igangsat de indledende forundersøgelser til et klima-lavbundsprojekt som skal forbedre naturtilstanden i Svanemosen samt mindske udledningen af klimagasser. Undersøgelsesområdet er på ca. 250 ha.	x	x	x	
Marielund skoven Forvaltningen har gennemført forundersøgelse til en fredning af Marielundkilen, Kolding- og Bramdrup Skove, samt det grønne område op mod Lilballe Skov. Der er afholdt møder med lodsejerne og brugergrupper i området, og der er lagt op til, at lodsejerne kan få fredet deres arealer på frivillig basis. Byrådet har d. 20-12-2022 besluttet, at der skal arbejdes videre for en fredning af et udvidet undersøgelsesområde.	x	x	x	

Naturen i vandløbene	Indsatser i 2022	Indsatsområde			
		1	2	3	4
	Gennemførte tiltag:				
	Vandløbsrestaurering i Bastrup Bæk På en 150m strækning er levesteder for smådyr og fisk forbedret ved udlægning sten og etablering af gydepladser for ørred.			x	
	Vandløbsrestaurering i Vejstruprød Bæk På en 250 m strækning er levesteder for smådyr og fisk forbedret ved udlægning sten og etablering af gydepladser for ørred.			x	

Vandløbsrestaurering i Vejstruprød Bæk Vandplansprojekt i Statens Vandområdeplaner. Ved fjernelse af en spærring er der skabt adgang for smådyr og fisk til 1 km vandløb. Spærringen har eksisteret i ca. 100 år. På en 100 m strækning er levesteder for smådyr og fisk forbedret ved udlægning sten og etablering af gydepladser for ørred.		x	x	
Vandløbsrestaurering i forbindelse med udstykning Bastrupminde En strækning på 410 m rørlagt vandløb er genskabt som et åbent vandløb og levested for smådyr og fisk. Ved genåbningen er vandløbet slynget og der er udlagt sten og etableret gydepladser for fisk.		x	x	x
Vandløbsrestaurering i Vrå Bæk På en 150 m strækning er levesteder for smådyr og fisk forbedret ved udlægning sten og etablering af gydepladser for ørred.		x	x	
Vandløbsrestaurering i Åkær Å I samarbejde med Kolding Sportsfiskerforening er udført vandløbsrestaurering i den nedre del af Åkær Å. På en 40 m strækning er levesteder for smådyr og fisk forbedret ved udlægning sten og etablering af gydepladser for ørred.		x	x	
Iværksatte tiltag:				
Revision af vandløbsregulativer Kolding Kommune er ved at revidere samtlige regulativer for offentlige vandløb i kommunen. En del af dette arbejde består i at fastsætte vedligeholdelsesbestemmelser, der sikrer, at vedligeholdelsen sker så skånsomt som muligt og alene har et omfang, der har væsentlig betydning for vandløbets vandføringsevne og de omkringliggende arealer.	x	x	x	
Samarbejde med Blue Kolding for at forebygge spildevandsoverløb Der er indledt et samarbejde med Blue Kolding, for at skabe overblik og lave en rangering over hvilke overløbsbygværker der er mest kritiske i forhold til overløb af spildevand til vandløbene og i sidste ende for havmiljøet.	x			

Naturen i havet	Indsatser i 2022	Indsatsområde			
		1	2	3	4
	Iværksatte tiltag:				
	Fondsansøgning til tværkommunalt projekt "Liv i Lillebælt" Kommunen har i samarbejde med 11 andre kommuner omkring Lillebælt indsendt en ansøgning om fondsmidler til projekt "Liv i Lillebælt", som har til formål at udføre marine naturgenopretningsprojekter, f.eks. etablering af stenrev og ålegræsenge. Projektet skal generere praktiske erfaringer og viden, samt skabe mere biodiversitet i havet og øge fokus på havnaturen. Kommunerne forventer svar fra Velux Fonden senest i marts 2023.		x		x

Projekt "Bælt i balance" Kolding Kommune deltager i Naturpark Lillebælts projekt "Bælt i balance", hvor der bl.a. arbejdes på frivillige aftaler med erhvervsfiskerne om at friholde et 8,3 km ² stort område i Tybrind Vig (Fyn) for fiskeri.	x			
Formidlingsrev ved Løverodde Kolding Kommune har en såkaldt "Stenbank", som indsamler marksten til udlægning som nye stenrev. Stenbanken har i 2022 opnået tilladelse til anlæg af et formidlingsrev ved Løverodde. Revet vil blive udlagt i 2023.		x		
Vådområdeprojekt Kurkmose Igangværende vådområdeprojekt ved Kurkmose. Projektområdet er på knap 37 ha og formålet med projektet er bl.a. at reducere udledningen af næringsstoffer til Lillebælt. Der er lavet forundersøgelse og opnået tilsagn til etablering, jordfordeling er i gang.	x	x		
Vådområdeprojekt Fiskebæk kær Igangværende vådområdeprojekt ved Fiskebæk kær. Projektområdet er på knap 54 ha og formålet med projektet er bl.a. at reducere udledningen af næringsstoffer til Lillebælt. Der er lavet forundersøgelse og opnået tilsagn til etablering, jordfordeling er i gang.	x	x		
Vådområdeprojekt Tågerup enge Igangværende vådområdeprojekt ved Tågerup enge. Projektområdet er på knap 57 ha og formålet med projektet er bl.a. at reducere udledningen af næringsstoffer til Vadehavet. Der er lavet forundersøgelse og opnået tilsagn til etablering, jordfordeling er færdig og projektet afventer afklaring af vandløbsreguleringen.	x	x		
Gennemførte tiltag:				
Opsætning af biohuts Der er i foråret 2022 opsat i alt 18 biohuts (fiskebørnehaver) i Kolding Havn/fjord, 6 hvert sted ved henholdsvis Marina Syd, Marina Nord og Kolding Inderhavn. Formålet er at skabe beskyttede levesteder for fiskeyngel. Da biohuts med tiden tilgroes, skabes der dermed ny natur for mange flere arter end lige fiskeyngel. Der er iværksat effektovervågning af de opsatte biohuts.		x		
I samarbejdet "Liv i Lillebælt" er der i august 2022 udarbejdet to rapporter, der beskriver presfaktorer og marine virkemidler for et godt vandmiljø. De kan ses her: https://naturparklillebaelt.dk/vandmiljoet/				x
Der er udplantet ålegræs på ca. 1 hektar havbund, med 0,5 ha øst for Rebæk i Kolding Fjord og 0,5 ha udfør Skibelund i Lillebælt.		x		

Naturformidling	Indsatser i 2022	Indsatsområde			
		1	2	3	4
	Gennemførte tiltag:				
	Naturture og arrangementer Kursus-aktivitet til Krible krable konference om mere liv på daginstitutionernes legepladse Guidet naturtur i Hylkedalen ved indvielse af klima- og synergiprojekt (>100 deltagere) Guidet naturtur om Marielundfredningen og biodiversitet i skoven Børneteater om biodiversitet og fremtidens mad i samarbejde med Naturskolen Frøsamling på Skamlingsbanken med Katrine Turner Borgermøde om Sigbritsparken – Vild Med Vilje park Digitalt borgermøde samt møde med organiserede brugergrupper om fredning af Marielund				x
	Formidling af Lillebælts natur Blå flag formidling om "Livet på det lave vand" primært til børn og familier. Der er afholdt 4 arrangementer på kommunens blå flag strande (med i alt 237 deltagere). Guidede ture, 16 stk, hvor kernefortællingen har været livet i Lillebælt (med i alt 723 deltagere). Udarbejdet 13 undervisningsforløb med fokus på biodiversitet og livet i havet (for i alt 371 studerende/ skoleelever). Afholdt et foredrag om biodiversiteten i Lillebælt. Deltagelse i konkurrencen DKVild, hvor vi vandt for det største vilde projekt (formidling af Lillebælt)				x
	Udvikling og opsætning af formidlingsfaciliteter omkring arter og levesteder Nye stier og infoskilte om lysåben natur og birkemus i Hylkedalen Genoptryk og revidering af Marielundfolder, Ko-jagtfolder og Kløverstifolder, naturtursfolder Udviklingsprojekt igangsat af Sigbritsparken til Vild Med Vilje park				x
	Skriftlig formidling af arter og levesteder Sommerferieartikel i Kolding Ugeavis om Naturpark Lillebælt Påskeartikel om Kløverstjerne i Kolding Ugeavis Planteplakat årscyklus: sådan får du blomstrende urter i haven hele sæsonen Illustrationer til køleskabet: 6 idéer til at gøre din have mere vild Oprettelse af www.kolding.dk/vildnatur i forbindelse med deltagelse i konkurrencen DKVild 53 FB opslag om natur og naturoplevelser på Bæredygtighedshusets Facebook-side og 10 på Kolding Kommunes FB Oprettelse af www.kolding.dk/naturforalle formidling af tilgængelig natur for borgere med handicap Opsætning af skilte på vilde kommunale arealer: Her fodrer vi vilde bier og sommerfugle Vedligehold og markedsføring af www.oplevelskolding.dk Udgivelse af hæfte om løvfrøer og hvordan man skaber levesteder for dem				x
	Inspiration til, hvordan interesserede selv kan gøre en indsats Vild have udstilling i Bæredygtighedshuset Uddeling af vild have bøger og frø til borgere, grundejerforeninger og virksomheder 5x Vild haveambassadørkurser for borgere (Christiansfeld, Lunderskov, Vamdrup, Kolding) 2x morgenmøder om Vildere virksomhedsarealer i samarbejde med Business Kolding 4x Ellevilde egne-kurser for tre landsbyer (Stenderup-halvøen, Vester Nebel, Sjølund-Hejls) og et boligområde (Drejens) Rådgivning af grundejerforeninger, virksomheder m.fl. om vildere arealer Rådgivning af landrover-foreningen til udførelse af naturpleje i Seest Grusgrav 2 møder med Stenderupgruppen: Halvøen kysser frøen				x

